

Harun Reşit BAĞCI

Doç. Dr. | Assoc. Prof.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Samsun-TÜRKİYE
Ondokuz Mayıs University, Faculty of Human and Social Sciences, Department of Geography, Samsun-TURKIYE
ORCID: 0000-0003-1833-6293
harun.bagci@omu.edu.tr

Serdar DEMİR

Yüksek Lisans Öğrencisi | Graduate Student

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Coğrafya Bölümü, Samsun-TÜRKİYE
Ondokuz Mayıs University, Graduate School, Department of Geography, Samsun-TURKIYE
ORCID: 0000-0001-7902-6323
serdardemir5065@gmail.com

Mehmet Ali YILMAZ

Doç. Dr. | Assoc. Prof.

Uşak Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Uşak-TÜRKİYE
Uşak University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Archeology, Uşak-TURKIYE
ORCID: 0000-0002-3082-9691
mehmetaliylmz@gmail.com

Oymaağaç Höyük'ün (Vezirköprü) Kuruluş Yeri Şartları

Öz

Bu çalışmada, yerleşme tarihi eskilere dayanan Vezirköprü'deki antik yerleşmelerden biri olan Oymaağaç Höyük ele alınmıştır. Canik Dağları'nın güneyinde yer alan, Şahinkaya Kanyonu vasıtasıyla Karadeniz kıyısına bağlanan Vezirköprü, Kalkolitik'ten günümüze önemli bir yerleşim merkezi olmuştur. Vezirköprü Ovasının kuzeyinde, Orta Anadolu'dan gelerek Karadeniz'e ulaşan antik yol üzerinde bulunan Oymaağaç Höyük, Neoklaudiopolis olarak adlandırılan Vezirköprü Yöresindeki en büyük antik yerleşmelerdendir. Araştırma kapsamında höyük ve çevresinin coğrafi özelliklerinin açıklanması, yerleşme özelliklerinin coğrafi şartlarla (jeoloji, jeomorfoloji, iklim, hidrografiya, toprak, bitki ve arazi örtüsü) ilişkilendirilmesi amaçlanmıştır. Buna yönelik olarak; araziden, literatürden ve çeşitli kuruluşlardan veriler temin edilmiştir. Yörenin coğrafi özellikleri, UA ve CBS kullanılarak görselleştirilmiştir. Lapse Rate yöntemiyle höyük ve çevresinin sıcaklık ve yağış dağılışı haritaları üretilmiştir. Çalışmanın; çok sayıda arkeolojik araştırmaya konu olan yörede doğa-insan etkileşimini açıklaması bakımından faydalı olacağı düşünülmektedir. Oymaağaç Höyük kuruluş yeri itibarıyla; su kaynakları, toprak, bitki ve hayvan varlığı, kil yatakları, iklim, ulaşım gibi coğrafi koşullar bakımından avantajlıdır. Höyüğün bulunduğu alanda yıllık sıcaklık ortalaması 12,5°C; yıllık yağış miktarı ise 520 mm'dir. Kızılırmak Vadisi'nden sokulan denizel hava kütleleri, iklimi ılımanlaştırarak yöreyi iklimatik konfor ve tarım açısından elverişli kılmıştır. Höyükten çıkan soku ve değirmen taşları geçmişte yörede tahıl başta olmak üzere çeşitli ürünlerin yetiştirildiğini göstermektedir. Oymaağaç Höyük 'ün çevresindeki Kunduz ve Tavşan Dağları geçmişte daha geniş alanlar kapladığı düşünülen ormanlara ve su kaynaklarına sahiptir. Bu durum höyüğe avcılık, toplayıcılık, barınma ve yakacak açısından avantaj sağlamıştır. Höyükten çıkarılan seramik ve toprak kaplar yerleşimcilerin Kızılırmak vadisindeki kil yataklarını kullandığını, höyüğün kuruluş yeri seçiminde kil yataklarının da etkili olduğunu göstermektedir. Oymaağaç Höyük'ün geçmişte büyük depremler üreten KAF'a sadece 15,6 km uzaklıkta olması höyükteki bazı kültür katlarının depremlerle zarar görmüş olabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Höyük, Neoklaudiopolis, Oymaağaç, Vezirköprü, Samsun.

Establishment Conditions of Oymaağaç Mound (Vezirköprü)

Abstract

In this study, Oymaağaç Höyük, one of the ancient settlements in Vezirköprü, was discussed. Vezirköprü, located on the south of the Canik Mountains and connected to the Black Sea coast via Şahinkaya Canyon, has been an important settlement center from the Chalcolithic period to the present day. Oymaağaç Höyük, located in the north of the Vezirköprü Plain, on the ancient road from Central Anatolia to the Black Sea, is one of the largest ancient settlements in the Vezirköprü Region, called Neoklaudiopolis. Within the scope of the research, it was aimed to explain the geographical features of the mound and its surroundings and to relate the settlement features to

geographical conditions (geology, geomorphology, climate, hydrography, soil, vegetation, and land cover). For this purpose, the data were obtained from the field, literature, and various organizations. Geographical features of the region were visualized using UA and GIS. Temperature and precipitation distribution maps of the mound and its surroundings were produced using the Lapse Rate method. It is thought that this study will be useful in explaining the nature-human interaction in the region, which has been the subject of many archaeological studies. Oymaağaç Höyük has advantageous geographical conditions such as water resources, soil, plant and animal existence, clay deposits, climate, and transportation. The average annual temperature in the area is 12.5°C and the annual rainfall is 520 mm. Marine air masses entering through the Kızılırmak Valley have moderated the climate, making the region suitable for climatic comfort and agriculture. The stones and millstones unearthed from the mound show that various products, especially grain, were grown in the region in the past. Kunduz and Tavşan Mountains around Oymaağaç Höyük have water resources and forests that are thought to have covered larger areas in the past. This situation provided the mound with advantages in terms of hunting, gathering, shelter, and fuel. Ceramic and earthenware vessels unearthed from the mound show that the settlers used the clay beds in the Kızılırmak valley and that the clay beds were also effective in choosing the location of the mound's founding. It suggests that some cultural layers in the mound may have been damaged by earthquakes because of the fact that Oymaağaç Höyük is only 15.6 km away from the North Anatolian Fault Zone, which has produced major earthquakes in the past.

Keywords: Mound, Neoklaudiopolis, Oymaağaç, Vezirköprü, Samsun.

1. Giriş

Coğrafya, doğal, beşerî ve ekonomik olayların yeryüzündeki dağılımını ve bu dağılımı etkili olan faktörleri insanla ilişkilendirerek inceler (Doğanay, 1993). Bir toplum bilimi olan Coğrafya, çevresel koşullara göre şekillenen toplumsal olayların ve kültürlerin anlaşılmasında önemlidir. Türkiye, coğrafi konumu nedeniyle Paleolitik'ten günümüze farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır (Sunkar & Avcı, 2021). Paleoarkeolojik araştırmalar Paleolitik'in her döneminde Anadolu'da insan faaliyetlerinin olduğunu göstermektedir (Tunçdilek, 1986). Anadolu'nun kronolojik dizininde su kaynakları, verimli topraklar, iklim gibi coğrafi unsurların yerleşim yeri tercihinde etkili faktörler olduğu söylenebilir. Tarihsel süreçte çeşitli felaketlerle yıkılan yerleşmelerin, aynı yerde tekrar tekrar kurulması buraların coğrafi özellikleri ve kuruluş yeri şartlarıyla ilgilidir (Zeybek, 2016, s. 57). Bu çalışmada farklı dönemlere ait yerleşmelere ev sahipliği yapan Oymaağaç Höyük'ün coğrafi özellikleri araştırılmış, kuruluş yeri şartları ve coğrafi koşulların höyükte yaşayanları nasıl etkilediği araştırılmıştır.

Canik Dağlarının güneyinde yer alan Şahinkaya Kanyonu vasıtasıyla Karadeniz kıyısına bağlanan Vezirköprü, konumu ve coğrafi özellikleriyle Kalkolitik Çağ'dan günümüze kadar önemli bir yerleşim merkezi olmuştur (Czichon et al., 2022, p. 11-22). Samsun'daki arkeolojik kazı ve yüzey araştırmalarının geçmişi 20. yüzyılın başlarına kadar gitmesine rağmen (Czichon & Yılmaz, 2014, s. 339-340; Yılmaz, 2015, s. 10-20) Oymaağaç Höyük'ün keşfi 1970'li yıllarda gerçekleşmiştir. James A. Dengate, Orta Karadenizde gerçekleştirdiği yüzey araştırmaları sırasında Oymaağaç Höyük'ü tanımlarken buradan topladığı Demir Çağı seramiklerini rapor etmiştir (Dengate, 1978). 1971'de Alkım'ın başlattığı yüzey araştırmalarında yerel adıyla 'Hüyük Tepe' olarak tanımlanan höyük üzerinde, sura benzeyen iki duvar kalıntısı ile höyüğün doğu yamacında bir tünel tanımlanmış, tespit edilen seramikler ışığında höyüğün, ETÇ ve MÖ I. binyıl arasında yerleşime konu olduğu belirlenmiştir (Alkım, 1973, s. 436). Bunun yanı sıra Oymaağaç Höyük'ün Vezirköprü-Alaçam ve Vezirköprü-Bafra arasındaki antik bir ulaşım güzergâhı üzerinde bulunduğu belirlenmiştir (Alkım, 1973, s. 436; 1974, s. 554; 1975, s. 6). Alkım'ın Oymaağaç Höyük'ü bilim dünyasına tanıttıktan sonra bölgede araştırmalar yapan heyetlerin höyük ve çevresine ilgisi artmıştır. Özellikle Hititlerin kutsal şehri "Nerik" in lokalizasyonunda, Oymaağaç araştırmaların odağında yer almıştır (Forlanini, 1977, s. 201; Macqueen, 1980, p. 181).

2005'ten bu yana Oymaağaç Höyük ve çevresindeki çalışmalar inter-disipliner metodlarla sürdürülmektedir. İlk zamanlarda Hititler'in yörede kurduğu "Nerik" ve "Zalpa" yerleşmeleriyle özdeşleştirilen Oymaağaç Höyük, yeni bulgular ışığında Nerik olarak anılmaktadır (Czichon et al., 2022). Czichon ve Klinger başkanlığındaki bir ekip, 2005 yılında başladıkları yüzey araştırmalarında ilk olarak Oymaağaç Höyük ve çevresinde incelemelerde bulunmuştur. Höyük ve

yakın çevresinin topografyası göz önünde bulundurularak buluntu bölgeleri oluşturulmuş ve bu alanlardan yaklaşık 60.000 seramik parçası toplanmıştır. Seramikler üzerindeki incelemeler ışığında höyükle ilgili ortaya çıkan kronolojik dizin şöyledir: Erken Tunç-Assur Kolonileri Çağı/Erken Hitit-Eski Hitit- Hitit İmparatorluk-Erken Demir Çağı ve Orta Demir Çağı. Ayrıca höyüğün doğu tarafında Hellenistik tuğlalar ve kuzeydeki tarlalarda da Geç Antik Çağ seramikleri bulunmuştur (Czichon, 2008, p. 188). H. Von der Osten'in Oymaağaç Höyük'deki araştırmaları sonucunda daha kazılara başlanmadan, höyüğün en yüksek bölümünde 50x50 m ölçülerinde, Hitit Mabedi olduğu belirlenen bir yapı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra höyükte oval, güneydoğusunda giriş kapısı bulunan bir sur olduğu belirlenmiştir (Czichon, 2008, p. 189-190). Yüzeysel araştırmalarından edinilen bu bulgular yöreye ilgiyi artırmış, 2007'de, Rainer M. Czichon başkanlığında Oymaağaç kazıları başlamıştır. Ayrıca seramik teknolojileri ve deneysel arkeoloji ile ilgili çalışmalar gerçekleştirilmektedir. Bekker-Nielsen 2013'den beri Neapolis-Neoklaudiopolis'in tarihi ve çevresindeki Roma yollarını araştıran bir yüzeysel araştırması yürütmektedir (Bekker & Nielsen, 2013a, p. 203-213; 2013b, p. 3-31). Vezirköprü'deki son yüzeysel araştırmalardan biri de Temür tarafından gerçekleştirilmiş, Vezirköprü'nün Hellenistik ve Roma Dönemleri araştırılmıştır (Temür & Yiğitpaşa, 2020a; 2020b; Temür vd., 2022; Torun & Temur, 2021).

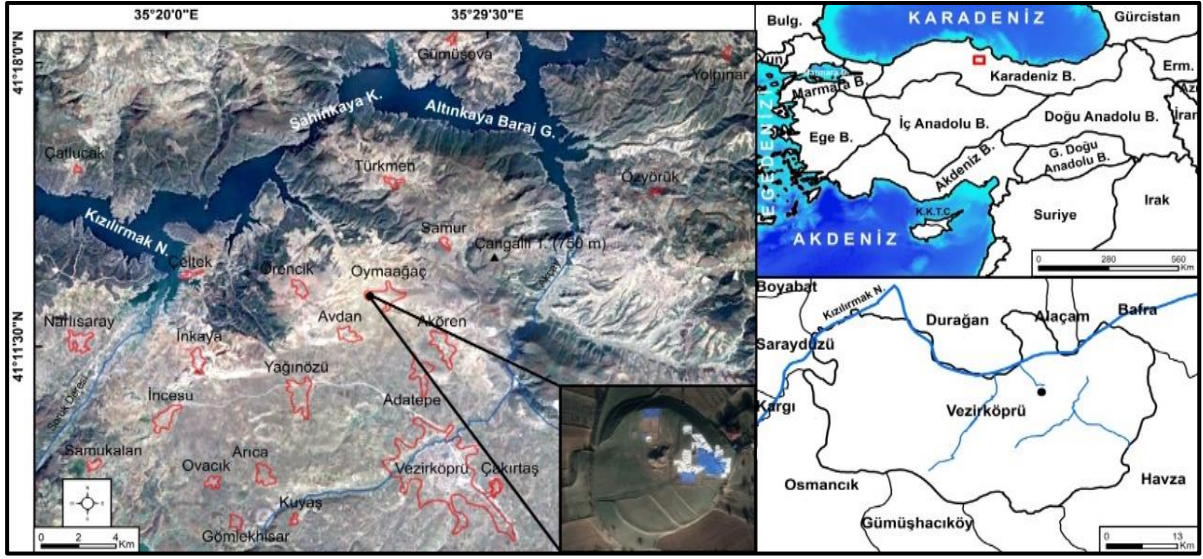
Oymaağaç Höyük'te kazılarla eş zamanlı olarak filolojik, topografik, antropolojik, zooarkeolojik, paleobotanik, jeolojik ve mineralojik çalışmalarda yürütülmektedir. 2005-2006 yıllarında Seckendorff'un araştırmaları ile Oymaağaç Höyük ve çevresinin jeolojisi açıklanmış, yörede Paleozoik ve Mezozoik yaşlı formasyonların yanı sıra kil yataklarının da olduğu belirlenmiştir (Czichon et al., 2006, p. 177-188). Seckendorff'un bunların yanı sıra Oymaağaç Höyük'ün geçirdiği yerleşim evrelerine bağlı olarak oluşmuş tamamıyla yapay bir tepe olmadığını, yüzeysel yaklaşık 10 m derinlikte kireçtaşından oluşan doğal bir tepe üzerinde yer aldığını tespit etmiştir (Czichon, 2008, p. 193). Kürschner tarafından 2005'de Oymaağaç Höyük çevresindeki bitki örtüsü araştırılmış, bitki türleri, yapısı ve yayılımıyla ilgili tespitlerde bulunulmuştur (Czichon et al., 2006, p. 189-197). Bu çalışma kapsamında öncekilerden farklı olarak Oymaağaç Höyük ve çevresi coğrafi ve jeoarkeolojik açıdan ele alınmış, CBS kullanılarak haritalanmış, yörenin doğal ortam özelliklerinin höyüğün kuruluş yeri seçimine etkileri açıklanmıştır. Araştırmanın geçmişte yöredeki doğa-insan ilişkilerinin anlaşılmasına katkı sunacağı, höyükle ilgili yeni çalışmalar için veri tabanı oluşturacağı düşünülmektedir.

1.1. Oymaağaç Höyük'ün Kuruluş Yeri Özellikleri

Oymaağaç Höyük, Karadeniz Bölgesi'nin, Orta Karadeniz Bölümü'nde, Samsun ili, Vezirköprü ilçesinin Oymaağaç Mahallesi'nde yer almaktadır. 35° 25' 48" kuzey enlemi ile 41° 12' 29" doğu boylamı üzerindeki höyük; Oymaağaç Mahallesi'ne 1, Vezirköprü ilçe merkezine 7 Samsun şehrine ise 118 km uzaklıktadır. Höyüğün yakınlarında; Vezirköprü, Durağan, Osmancık, Suluova, Merzifon, Gümüşhacıköy, Havza gibi yerleşmeler bulunmaktadır (Şekil 1).

Şekil 1

Oymağaç Höyük'ün lokasyonu

Oymağaç Höyük, Karadeniz'e paralel uzanan Küre ve Canik Dağları'nın ardında Kızılırmak Vadisine yakın konumdadır. Höyük, Karadeniz kıyıları ile iç kesimleri bağlayan bir su yolu olan Şahinkaya Kanyonu'nun 12 km güneyinde Oymağaç Mahallesi batısında yer almaktadır (286 m). Höyüğün kuzeyinde mevsimlik bir akarsu olan Kuzbağlar Deresi bulunurken, batısından Altınkaya Baraj Gölüne ulaşan Oymağaç Deresi geçmektedir (Şekil 2). Höyüğün çevresinde tümülüs, kaya mezarı gibi çeşitli arkeolojik zenginlikleri barındıran; Avdan, Örencik, Adatepe, Akören, Yağınözü, Yeşiltepe, Samur mahalleleri yer almaktadır.

Şekil 2

Höyük ve çevresini gösteren hava fotoğrafı.

Oymağaç Höyük/Nerik Kazıları

Vezirköprü ilçesi ya da antik dönemdeki adıyla Neoklaudiopolis; konumu, iklimi, verimli toprakları ve su kaynaklarına bağlı olarak tarih boyunca önemli bir yerleşim alanı olmuştur. Buna ek olarak yöredeki Tavşan Dağı'nın sahip olduğu bakır yatakları antik çağda Vezirköprü'ye stratejik önem kazandırmıştır (Yılmaz & Gül, 2015, s. 152).

1.2. Amaç, Veri ve Yöntemler

Çalışma kapsamında arkeolojik bir yerleşim birimi olan Oymaağaç Höyük ve çevresinin coğrafi özelliklerinin görselleştirilerek açıklanması, höyüğün konumu, tarihsel geçmişi ve diğer özelliklerinin coğrafi koşullarla ilişkilendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın Oymaağaç Höyük ile ilgili literatüre, tarihi ve arkeolojik bulguların yorumlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın veri kaynaklarını; arazi çalışmaları, uydu görüntüleri, sayısal yükseklik modeli, çeşitli kurum ve kuruluşlardan temin edilen doküman ve ikincil veriler oluşturmaktadır (Tablo 1);

Tablo 1

Çalışmada Kullanılan Veriler, Kaynakları ve Kullanım Amaçları

Veri	Veri Kaynağı	Kullanım Amacı
Sayısal Yükseklik Modeli (DEM) 1/25.000 Ölçekli	Harita Genel Müdürlüğü (HGM) https://www.harita.gov.tr/	- Yükselti basamakları
Amasya (Gümüşhacıköy, Merzifon, Suluova), Samsun (Vezirköprü, Havza, Kavak) Meteoroloji İstasyonları Verileri	T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (MGM) https://mgm.gov.tr/	-Sıcaklık -Yağış
MTA 1/25.000 Ölçekli Jeoloji Paftaları	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) https://www.mta.gov.tr/	-Jeolojik Birimlerin Tespiti
CORINE 2018 Yılına Ait Arazi Örtüsü Verileri	Copernicus Europe's Eyes On Earth (CORINE) https://land.copernicus.eu/	-Arazi Örtüsünün Tespiti
Tarım ve Orman Bakanlığı 2022 yılına ait büyük toprak grupları ve arazi kabiliyeti kullanım sınıfları verileri	Tarım ve Orman Bakanlığı (TOB) https://www.tarimorman.gov.tr/	-Arazi kabiliyeti kullanım sınıfları, -Büyük toprak grupları haritası
HGM 1/25.000, 1/100.000 Ölçekli Topoğrafya Haritaları	Harita Genel Müdürlüğü (HGM) https://www.harita.gov.tr/	- Topografya ve Diğer Unsurların Tespiti
Uydu Görüntüleri	Google Earth Pro	-Doğal ve beşerî özelliklerin tespiti

Araştırma kapsamında faydalanılan yöntem ve tekniklerden başlıcaları şöyledir;

- Oymaağaç Höyük ve çevresinin coğrafi özellikleri, sahaya özgü tematik haritalar üretilerek açıklanmıştır. Harita Genel Müdürlüğü (HGM), T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı (MGM), Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) gibi kuruluşlardan temin edilen ikincil verilerle ArcGIS Pro programında yörenin; lokasyon, topografya, yükselti basamakları, hidroğrafya, sıcaklık-yağış dağılışı ve arazi örtüsü haritaları hazırlanmıştır.

- HGM'den temin edilen izohipsler ile Oymaağaç Höyük ve çevresine ait 10 metre çözünürlüklü Sayısal Yükseklik Modeli üretilmiştir. Bu verilerle sahanın yükselti basamakları haritası oluşturulmuş, diğer haritalarda da altlık olarak kullanılmıştır.

• ArcGIS Pro kullanılarak yörenin 10 m çözünürlüklü sayısal yükseklik modeli üzerinden Oymaağaç Höyük ve çevresinin 3 boyutlu modellenmesi yapılmıştır. Yöredeki coğrafi unsur ve koşullar ayrıntılarıyla gösterilmiştir.

• Yörenin sıcaklık ve yağış dağılışı haritalarını üretebilmek için; Gümüşhacıköy, Merzifon, Suluova, Vezirköprü, Havza Meteoroloji İstasyonları verileri kıyaslanmış, yükselti-sıcaklık, yükselti-yağış matrisleri oluşturulmuş, LR (Lapse Rate) değerleri belirlenmiştir. Bu değerlere göre enterpolasyon yapılarak dağılışı haritaları üretilmiştir. İklim çalışmalarında yaygın olarak kullanılan (Minder et al., 2010; Poulsen et al., 2010; Kattel et al., 2013; Bağcı & Kılıç., 2023) Lapse Rate yöntemi, rasatı olmayan alanların sıcaklığını hesaplamaya yarayan, en yakın istasyonunun sıcaklık ve yükseltisi ile verisi olmayan yerlerin yükseltisini kıyaslayarak sıcaklığını bulmada kullanılmaktadır (Demircan vd, 2014).

2. Oymaağaç Höyük'ün Kuruluş Yeri Şartları

Çalışmanın bu başlığı altında Oymaağaç Höyük ve çevresinin coğrafi özellikleri sistematik olarak ele alınmış, yörenin yerleşim alanı olarak seçilmesinde bu özelliklerin etkileri üzerinde durulmuştur.

2.1. Jeolojik – Jeomorfolojik Özellikler

Vezirköprü Yöresinde Jura'dan Kuvaterner'e kadar farklı yaş ve özellikteki araziler mevcuttur. Oymaağaç Höyük çevresinde de bu yaş aralığındaki formasyonlar bulunmaktadır. Höyük çevresinde; Bekirli (Triyas); Akkaya (Jura), Hacılı (Miyosen) formasyonları ve alüvyonlar (Kuvaterner) yer almaktadır (Uğuz & Sevin, 2009). Bu formasyonlardan; Bekirli, bazik-volkanik kökenli kırıntılı kayaçlar, iri mermer bloklar, çökel kökenli fillat, şist ve gnayslardan; Akkaya, şelf özellikli neritik kireç taşlarından; Hacılı ise çakıl, kum, silttaşı ve marn ardalanmasından ve evaporatik ortamda biriken jipsli çökellerden oluşmaktadır (Uğuz & Sevin, 2009). Bunun yanı sıra höyüğün batısından geçerek Altınkaya Baraj Gölü'ne ulaşan Oymaağaç Deresi'nin vadisi boyunca alüvyonlar (Kuvaterner) yüzeylenmektedir (Şekil 2). Yörede, jeolojik yapı itibarıyla barınak, kale, sur gibi yapıların inşasında kullanılabilecek kayaçların, tarımsal anlamda önem arz eden alüvyonların varlığının kuruluş yeri seçiminde etkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim arkeolojik araştırmalarla yörede tespit edilen, kayaçların yontulmasıyla yapılmış soku taşları, değirmenler ve çeşitli öğütme aletleri höyük sakinlerinin tarımla uğraştığını kanıtlamaktadır (Şekil 3).

Şekil 3

Oymaağaç Höyük/Nerik'te ele geçen taş balta (Gebro) ve öğütme taşı (Andezit).

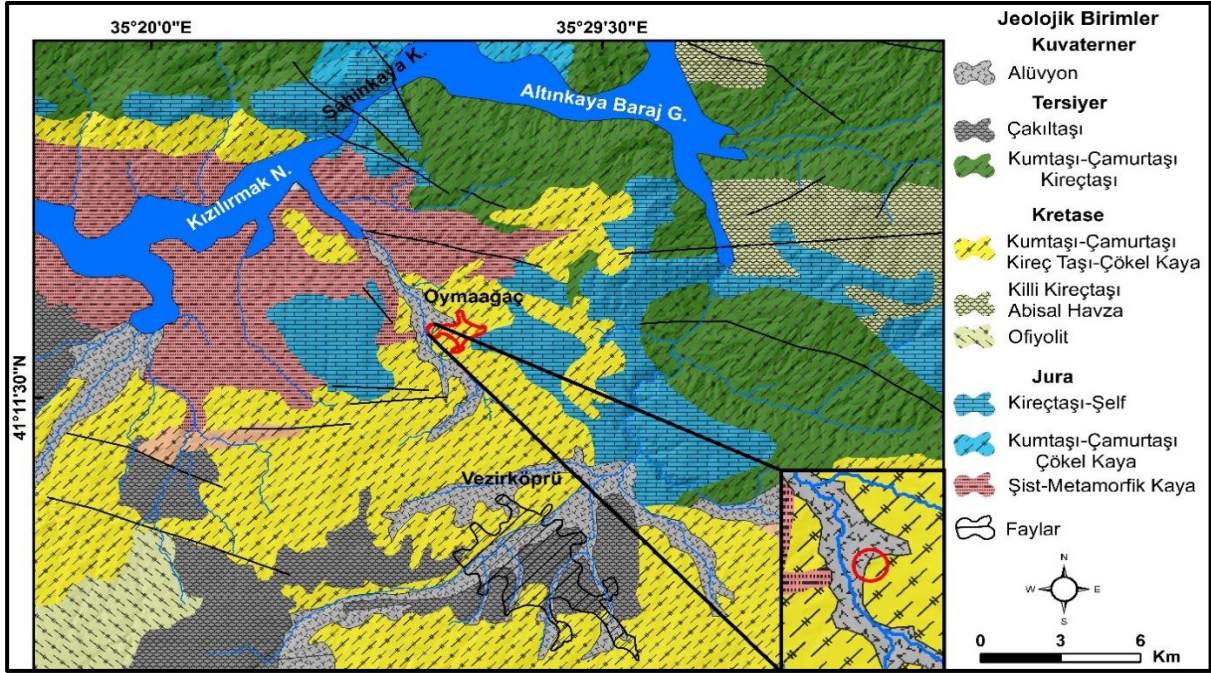

Oymaağaç Höyük/Nerik Kazıları

Oymaağaç Höyük, Kuzey Anadolu Fay Hattının 15,6 km kuzeyinde yer almaktadır. Bunun yanı sıra höyüğün 4 km kuzeyinden formasyon sınırı geçmekte, höyüğün çevresinde irili ufaklı kırık hatlar bulunmaktadır (Şekil 4). Yörede son yüzyılda, en yıkıcıları 1942-1943 yıllarında yaşanan Lâdik (7.2) ve Niksar-Erbaa (7) depremleri olmak üzere çok sayıda sarsıntının kaydedilmiş olması sahanın tektonik açıdan hareketli olduğunu göstermektedir. Bu durum yörede büyük depremlerin geçmişte de yaşandığını, Oymaağaç Höyük 'deki bazı kültür katmanlarının depremlere bağlı olarak yıkılmış olabileceğini düşündürmektedir.

Şekil 4

Oymağaç Höyük ve çevresinin jeoloji haritası

Not: Bu harita 1/25.000 ölçekli MTA jeoloji paftalarından faydalanılarak hazırlanmıştır. 1/25.000 ölçekli jeoloji paftaları. (2023). Maden Tetkik Arama ve Genel Müdürlüğü.

Antik yerleşmelerin önemli bölümünde yüzey araştırmaları ve kazılarla seramik parçalarına, kilden yapılmış eşya kalıntılarına ulaşılması bu yerleşmelerde kil kullanımının yaygın olduğunu göstermektedir (Şekil 5). Su ile karıştırılıp yoğrulduğunda istenildiği gibi şekillendirilebilen bazı kil türleri, kurduğunda şeklini muhafaza etmekte ve su sızdırmamaktadır. Çömlekçi kili olarak da adlandırılan bu kil genellikle havza tabanlarında dağların eteklerinde, akarsu yataklarının kenarlarında bulunmaktadır. Avanos başta olmak üzere Kızılırmak kenarındaki pek çok yerleşmenin kültüründe çömlekçiliğin olması Kızılırmak Vadisi boyunca kil yataklarının varlığını kanıtlamaktadır. Oymağaç Höyük'ün Kızılırmak Vadisine yakın ve akarsular bakımından zengin bir alanda yer almasının kil temini açısından yerleşimcilere avantaj sağladığı ve kuruluş yeri seçiminde etkili olduğu düşünülmektedir.

Şekil 5

Oymağaç Höyük/Nerik'te çıkarılan çömlekler

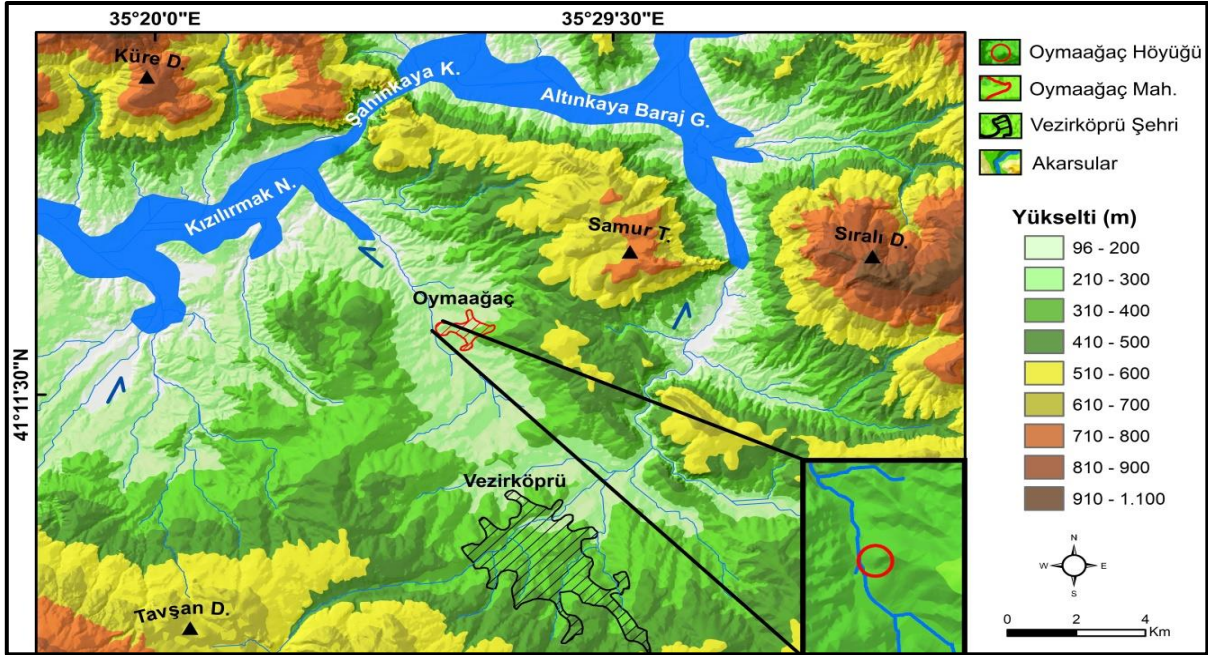
Oymağaç Höyük/Nerik Kazıları

Deniz seviyesinden 300-350 m yüksekte yer alan Vezirköprü Ovası; kuzeyden Altınkaya Baraj Gölü (200m), güneyden Tavşan (1900m), batıdan Kunduz (1750m), doğudan ise Sıralı (1300m) dağları ile çevrilidir. Yöredeki en yüksek alanlara karşılık gelen Tavşan Dağından kuzeye, Altınkaya Baraj Gölü'ne doğru genel olarak yükselti azalmaktadır. Eğim değerlerinin %3-12

arasında değiştiği Vezirköprü ovası, Altinkaya Baraj Gölüne doğru akan; Istavloz, Esenli, Uluçay, Gölçayı gibi akarsular tarafından hafifçe yarılmıştır. Çalışmaya konu olan Oymaağaç Höyük, Vezirköprü Ovasının kuzey kesiminde Altinkaya Baraj Gölüne 5,3 km uzaklıkta yer almaktadır. Höyüğün bulunduğu alanda yükselti değerleri 200-400 m arasındayken, höyüğün batı ve kuzeybatısına doğru yükselti artmakta, buradaki Samur Tepede 700 m'yi bulmaktadır (Şekil 6,7).

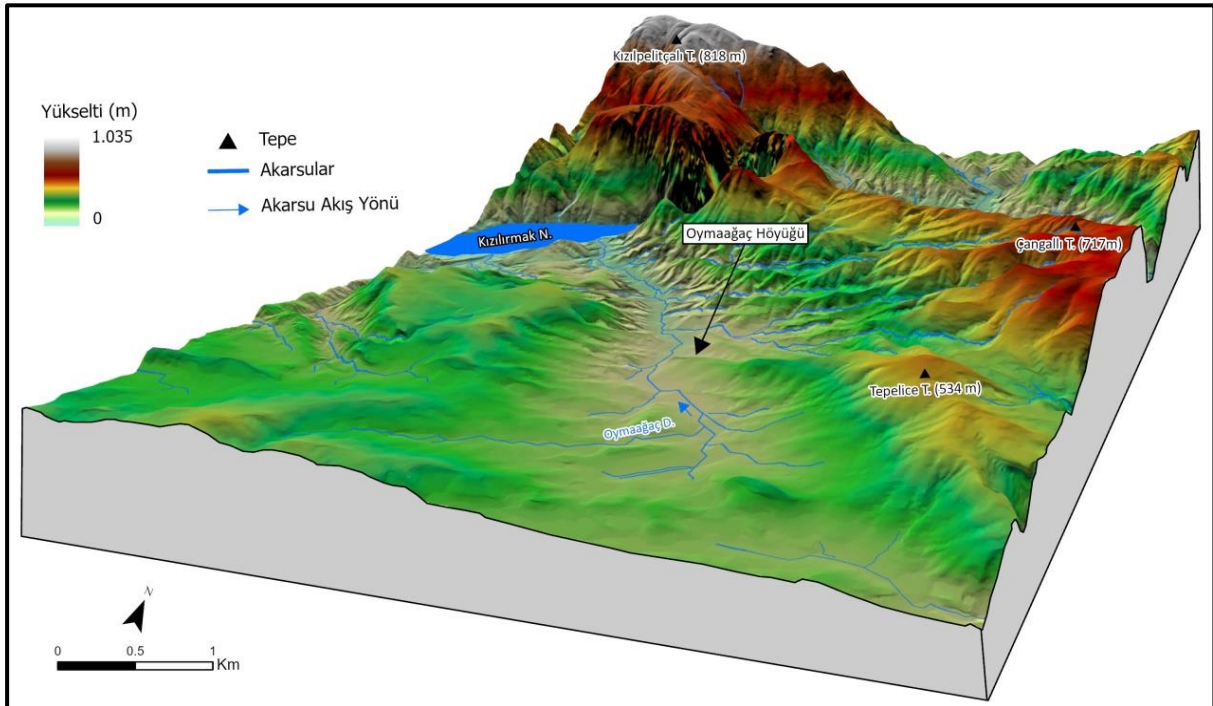
Şekil 6

Oymaağaç Höyük ve çevresinin yükselti basamakları haritası

Şekil 7

Oymaağaç Höyük ve çevresinin blok diyagramı

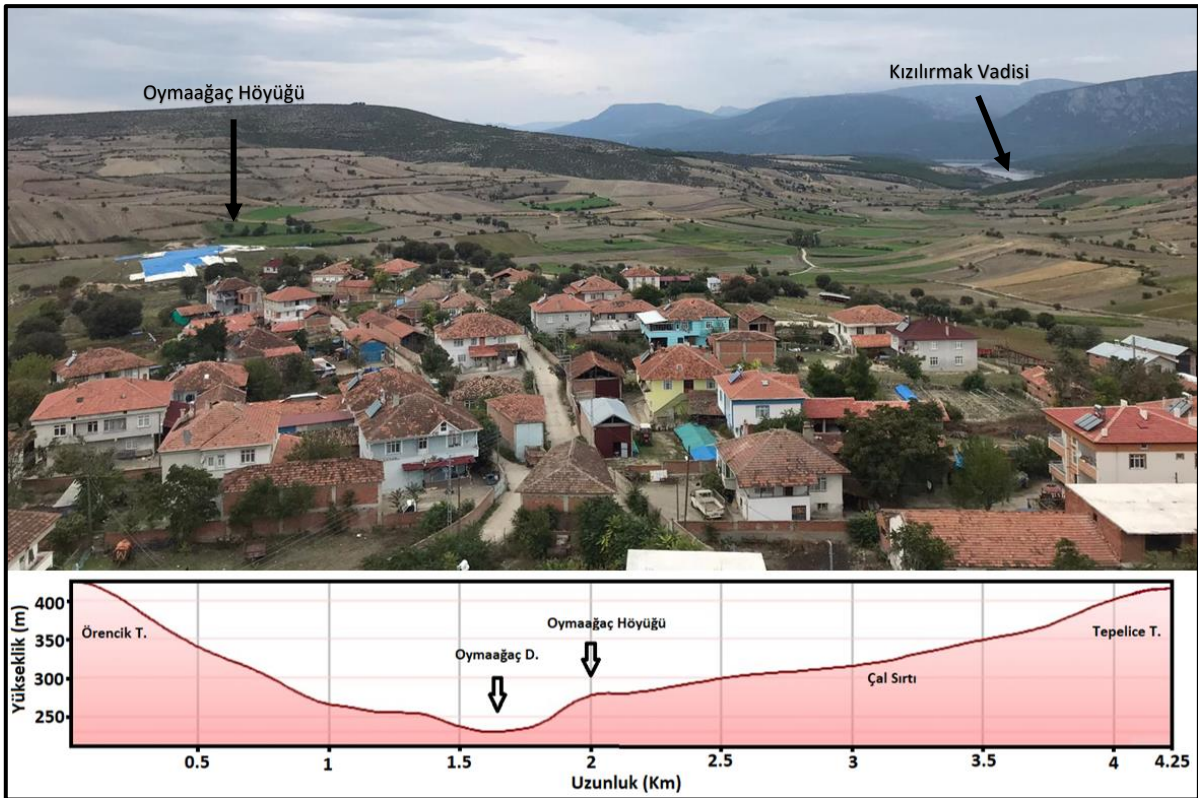

Oymaağaç Höyük'ün bulunduğu alan Kızılırmak'ın açtığı bir kanyon vadi ile kıyıya bağlanan bir kıyı ardı ovası, çöküntü havzası görünümündedir. Höyüğün ova tabanında kurulmuş olması, verimli tarım arazileri, su kaynaklarına yakınlık ve ulaşım açısından önemlidir. Orta Karadeniz Bölümünde dağların kıyıya paralel uzanması kıyı ile iç kesimler arasındaki ulaşımı zorlaştırmış, Kızılırmak gibi akarsuların açmış olduğu vadiler birer geçiş güzergâhı olarak önem kazanmıştır. Nitekim Oymaağaç Höyük'den yola çıkılıp, Kızılırmak Vadisi takip edilerek 50 km sonra Kızılırmak Deltasına ulaşılabilir. Bunun yanı sıra Kızılırmak üzerindeki barajların olmadığı düşünülürse Kızılırmak Vadisinin Oymaağaç Höyük kuzeyinde yer alan kısmı vadinin diğer tarafına geçiş için elverişlidir. Bu anlamda jeomorfolojik özelliklerin höyüğün kuruluş yeri seçiminde etkili olduğu düşünülmektedir. Oymaağaç Höyük, Kızılırmak'a ulaşan Oymaağaç Deresinin kenarında çevresine göre 25-30 m daha yüksekte kalan, 286 m yüksekliğinde, 160x170 m boyutlarında, balıksırtını andıran bir tepede kurulmuştur. Tepenin çevresine göre yaklaşık 30 m daha yüksekte yer alması, höyükte yaşayanlara gözetleme ve savunma anlamında avantajlar sağlamıştır (Şekil 8).

Şekil 8

Oymaağaç Höyük ve çevresinin görünümü ve topografik profili

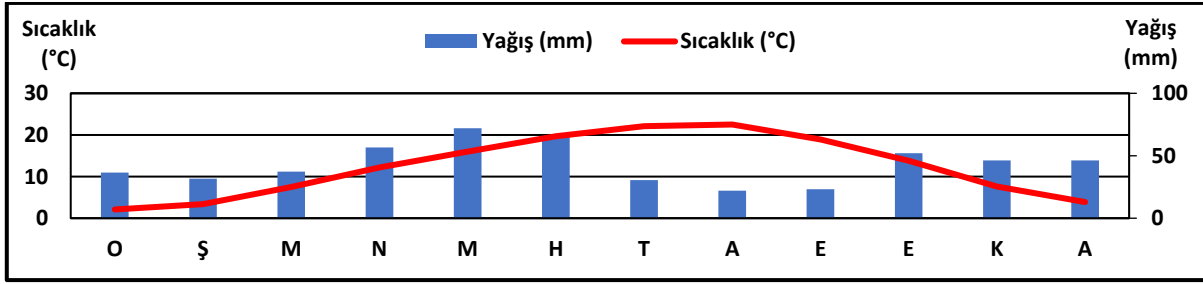

2.2. İklim

Oymaağaç Höyük ve çevresi, konumu itibariyle geçiş ikliminin görüldüğü alanda yer almaktadır. Vezirköprü yöresinde kışları soğuk-yağışlı, yazları ise sıcak-kurak geçen kıyı ile iç kesimler arasında "geçiş iklimi tipi" hüküm sürmektedir (Şahin, 1997, s. 211). Vezirköprü meteoroloji istasyonu verilerine göre; yörede yıllık sıcaklık ortalaması 12,5°C'dir. Karasallığın etkisiyle yörede sıcaklıklar kıyıdaki Samsun istasyonuna (14,4 °C) göre düşük, daha iç kesimdeki Merzifon'a göre (11,5 °C) daha yüksektir (Şekil 9).

Şekil 9

Vezirköprü Meteoroloji İstasyonu Ortalama Sıcaklık ve Yağış Grafiği

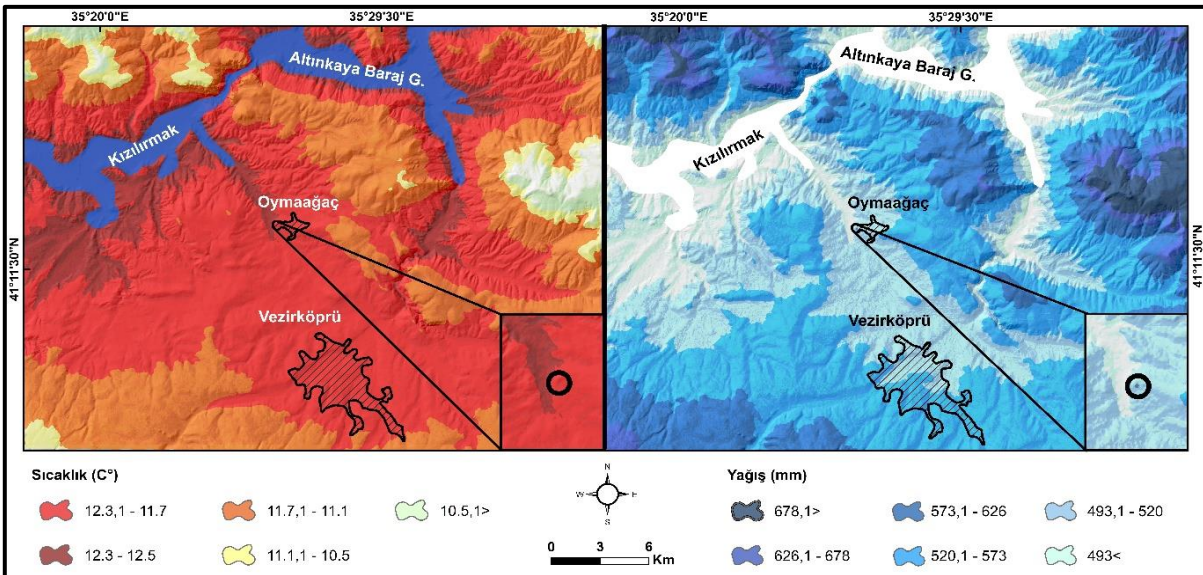

Not: Bu grafik Vezirköprü meteoroloji istasyonu rasat verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır. *Vezirköprü meteoroloji istasyonu rasat verileri*. (2023). T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı.

Yöre ikliminin şekillenmesinde topografya etkili olmuştur. Kızılırmak Vadisi boyunca sokulan denizel hava kütleleri, höyüğün yükseltisi az olan ova tabanında yer alması çevresindeki yüksek alanlara göre daha ılıman koşullara sahip olmasını sağlamıştır (Şekil 10). Bu durum tarım olanaklarını artırıp, günlük hayatı kolaylaştırdığı için höyüğün kuruluş yeri seçiminde etkili olmuştur. MGM verileriyle yapılan analize göre höyük ve çevresi yaklaşık olarak yılda 520 mm yağış almaktadır. İklim değişmelerine bağlı olarak bu değerlerin geçmiş dönemlerde farklı olması muhtemeldir. Ancak yıllık 520 mm'lik yağışın pek çok tarım ürününün yetişmesine olanak sunacağı söylenebilir. Bunun da höyüğün kuruluş yeri seçiminde etkili faktörlerden biri olduğu düşünülmektedir.

Şekil 10

Oymaağaç Höyük ve çevresinin yıllık ortalama sıcaklık ve toplam yağış dağılımını gösteren haritalar

Not: Haritalar, MGM Rasat verilerinden faydalanılarak hazırlanmıştır. *Amasya (Gümişhacıköy, Merzifon, Suluova), Samsun (Vezirköprü, Havza, Kavak) meteoroloji istasyonları rasat verileri*. (2023). T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı.

Yörede yağış değerleri Oymaağaç Höyük'ün kuzeydoğusundaki Samur Tepe ve güneybatısındaki Tavşan Dağında yıllık 600 mm'yi geçmektedir. Bu durum Höyüğün çevresinde orman varlığının fazla olmasına neden olmuştur. Geçmişte günlük hayatta ısınma, barınma gibi

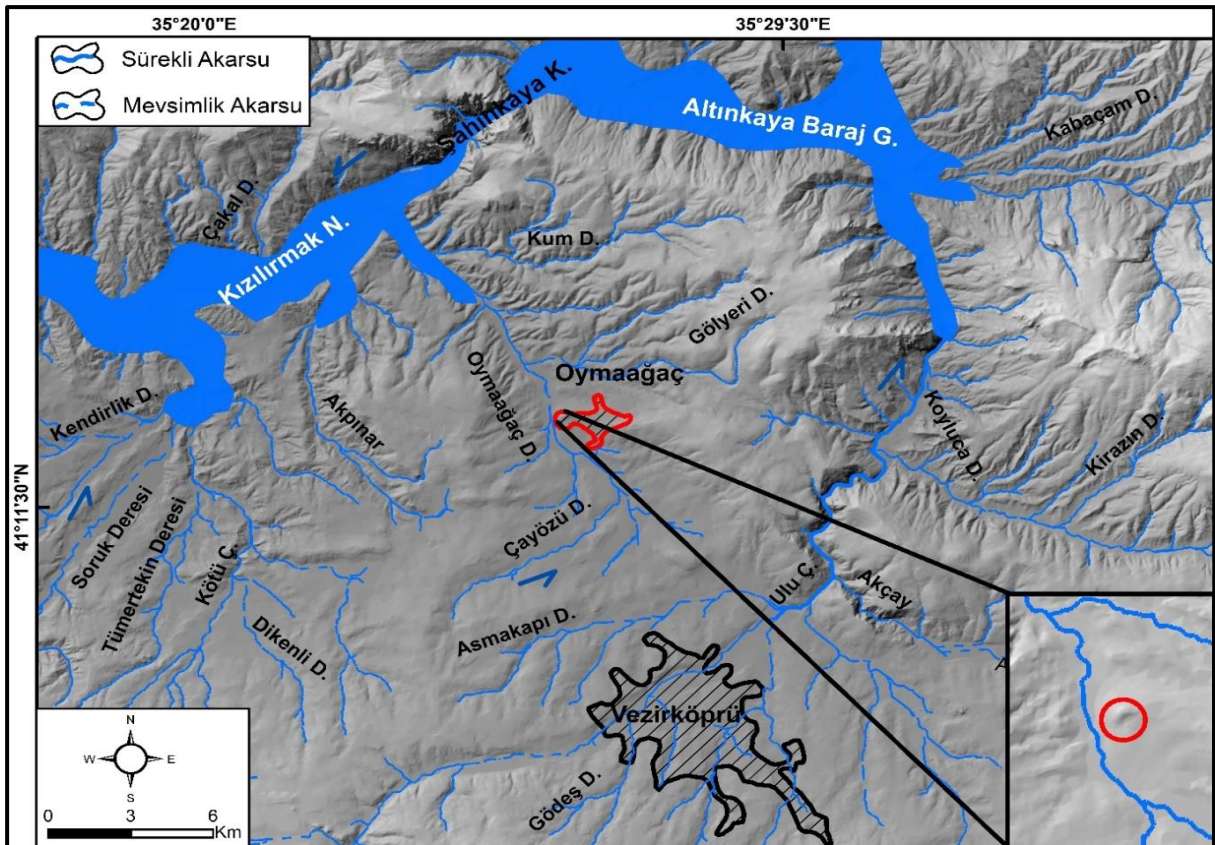
amaçlarla ağaçların yoğun olarak kullanıldığı, ormanların avcılık ve toplayıcılıkta önemli olduğu düşünülürse Oymaağaç Höyük'ün yer seçiminde yağış koşullarının da belirleyici olduğu söylenebilir.

2.3. Hidrografiya

Suyun insan hayatı ve ekonomik faaliyetleri açısından önemi düşünüldüğünde, antik yerleşmelerin Vezirköprü'de kurulmasındaki temel sebeplerden birinin de su kaynakları olduğu görülmektedir. Vezirköprü Yöresi, yüzey suları bakımından avantajlı konumdadır. Oymaağaç Höyük de su kaynaklarına ulaşmanın kolay olduğu bir alanda yer almaktadır. Yöredeki en önemli hidrografik birimi Kızılırmak oluştururken, başlıcaları Istavloz, Oymaağaç, Esenli, Akçay, Uluçay, Kürtler, Gölçay, Kamlık ve Yağcı olan çok sayıda akarsu bulunmaktadır. Bu akarsular, Vezirköprü Ovası'nın güney kesimlerinde, Tavşan ve Kunduz dağlarının yamaç ve eteklerinde dandritik drenaj ağına sahipken, baraj yakınlarında paralel drenaj tipi hâkim olmaktadır (Şekil 11).

Şekil 11

Oymaağaç Höyük ve çevresinin hidrografiyası

Not: Bu harita HGM 1/25.000 ölçekli topografya paftalarından faydalanılarak üretilmiştir. 1/25.000 ölçekli topografya haritaları. (2023). Harita Genel Müdürlüğü. <https://www.harita.gov.tr/>

Vezirköprü'de pek çok yerleşme vadiler boyunca kurulmuş, akarsular yöre kültüründe önemli bir motif olmuştur. Oymaağaç Höyük, Oymaağaç Deresi'nin kenarında yer almakta, çevresinde Gölyeri, Çayözü gibi başka akarsular da bulunmaktadır. Höyüğün kuruluş yeri itibariyle su kaynaklarına yakın olduğu, burada yaşayanların içme, kullanma ve sulama suyu temininde sorun yaşamadığı düşünülmektedir. Höyük sakinlerinin tarımla uğraşması, höyüğün kuruluş yeri seçiminde su kaynaklarının önemini daha da artırmıştır.

Akarsuların çeşitli nedenlerle yatağına sığmayarak vadi yamaç ve tabanlarında, çukur alanlarda ve kıyılarda kontrolsüz biçimde akması ve yayılması sel olarak tanımlanmaktadır. Orta Karadeniz'de kısa sürede bol su bırakan konvektif yağışlar ve bunlara eşlik eden hızlı kar erimeleri, uygun jeomorfolojik özellikler ve zayıf bitki örtüsü gibi nedenlerle özellikle ilkbahar ve yaz aylarında ani seller etkili olmaktadır (Özcan, 2006; Zeybek, 2009). Oymaağaç Höyük'ün kuzeyinden geçen Kızılırmak ve kolları bugün barajlarla kontrol altına alınmış olsa da vadi çevresindeki alüvyonların yayılışı yörenin geçmişte taşkınların yaşandığı bir alan olduğunu göstermektedir. Oymaağaç Höyük'ün konumu, kuruluş yeri seçiminde taşkın tehlikesinin göz önüne alındığını göstermektedir. Höyüğün kurulduğu alanın, Kızılırmak Vadisinden 7 km uzaklıkta, vadi tabanına göre 105 m daha yüksekte yer alması taşkın açısından höyüğü güvenli kılmaktadır. Coğrafi açıdan değerlendirildiğinde; höyük çevresinde, özellikle Kızılırmak Vadisi kenarlarındaki tarım alanlarının geçmişte taşkınlarla zarar görmüş olabileceğini, ancak höyükte yıkıma yola açan bir taşkının yaşanmış olma ihtimalinin düşük olduğu söylenebilir.

“*Şin, Şinder, Köprü*” gibi isimlerle de anılan Vezirköprü için halk arasında köprü ifadesinin yaygın olması hidrografyanın tesirini göstermektedir (Gül, 2015). Yöredeki akarsuların, akım değerlerinin yükseldiği dönemde ulaşım imkân vermemesi köprü ihtiyacını doğurmuştur. Akarsuların topografyayı yarararak oluşturduğu Şahinkaya gibi kanyonlar ise önemli ulaşım güzergâhları olmuş, yöreye estetik değer katmıştır. Vezirköprü Ovası yer altı suyu kaynaklarına da sahiptir. Özellikle Tavşan ve Kunduz Dağları'nın yamaçlarında kaynakların fazla olması yerleşmelerin burada toplanmasına neden olmuştur.

2.4. Toprak, Bitki ve Arazi Örtüsü

Toprakların verimliliği, kolay işlenebilir olması, tarıma uygunluğu, bitki örtüsünün avcılık toplayıcılık, yakacak ve barınma gibi ihtiyaçları karşılayacak nitelikte olması yerleşme yeri seçiminde önemli kriterlerdir. Oymaağaç Höyük bu kaynaklar bakımından elverişli bir alanda yer almaktadır. Höyükte yapılan yüzey araştırmaları ve kazılarda ulaşılan çok sayıda tarım aleti burada yaşayanların tarımla uğraştığını göstermektedir. Höyüğün çevresinde eğim değerleri çok fazla olmayan, sulanabilir, geniş tarım arazileri yer almaktadır. Bugün bu arazilerin bir kısmı yerleşmeye dönüşmüş olsa da büyük ölçüde tarım sürdürülmektedir (Şekil 12).

Şekil 12

Oymaağaç Köyü çevresindeki tarım alanları

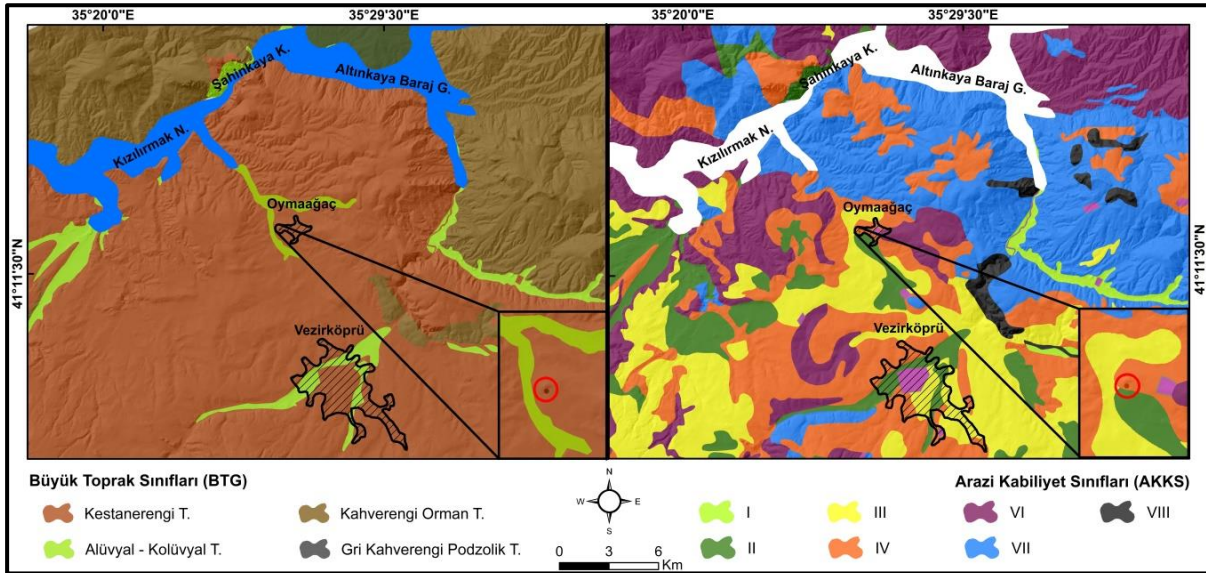

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı (2022) verilerine göre, Vezirköprü Yöresinde en geniş alan kaplayan toprak grubu kestane rengi topraklardır. Bunun yanı sıra ilçede kahverengi orman toprakları, gri kahverengi podzolik, alüvyal ve kolüvyal topraklar yer almaktadır. Yörede kestane rengi topraklar; Vezirköprü Ovasında, Tavşan ve Kunduz Dağları'nın yamaçlarında yüzeylenirken, kahverengi orman toprakları, gri podzolik topraklar ise Kızılırmak Vadisi'nin kuzeyinde yayılış göstermektedir. Akarsu vadileri boyunca da alüvyal ve kolüvyal topraklar görülmektedir. Oymaağaç Höyük ve çevresinde kestane renkli topraklar yer almaktadır. Ancak höyüğün çevresinden geçerek Kızılırmak'a ulaşan akarsu vadileri boyunca alüvyal topraklar görülmektedir (Şekil 10). Alüvyonlar, akarsuların biriktirdiği kum, kil ve millerden oluşan ince malzemelerdir (Atalay, 2013). İşlenmesi kolay ve verimli olan alüvyonlar tarımsal açıdan önemlidir. Yörede geniş alan kaplayan kestane rengi topraklar ve kahverengi orman toprakları da tarıma elverişlidir. Yörede geçmişte daha yoğun olmak üzere bitki varlığının olması toprakları humus bakımından zenginleştirerek verimli kılmış, aynı zamanda erozyona karşı korumuştur.

Arazi niteliklerinin belirlenmesinde, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından, toprak ve diğer coğrafi özellikler esas alınarak oluşturulan "Arazi Kullanımı Kabiliyet Sınıflaması (AKKS)" sistemi kullanılmakta, araziler özelliklerine göre sekiz sınıfa ayrılmaktadır. Bu sınıflardan I,II, III ve IV. sınıf araziler tarıma elverişli; V,VI, VII ve VIII. sınıf araziler ise tarıma elverişsiz arazilerdir. Vezirköprü Yöresinde V. sınıf araziler dışında bütün arazi kabiliyet sınıflarına rastlanmaktadır. Ova ve vadi tabanlarında I, II, III ve IV. sınıf araziler bulunurken; yamaçlar boyunca yükselti ve eğim arttıkça VI, VII ve VIII. sınıf arazilere geçilmektedir. Çalışmaya konu olan Oymaağaç Höyük ve çevresinde tarım yapmaya elverişli olan II, III ve IV. sınıf araziler bulunmaktadır (Şekil 13). Şüphesiz bu durum Oymaağaç Höyük'ün burada kurulmasında etkili olmuştur.

Şekil 13

Oymaağaç Höyük ve çevresinin büyük toprak grupları ve arazi kabiliyet sınıfları haritası

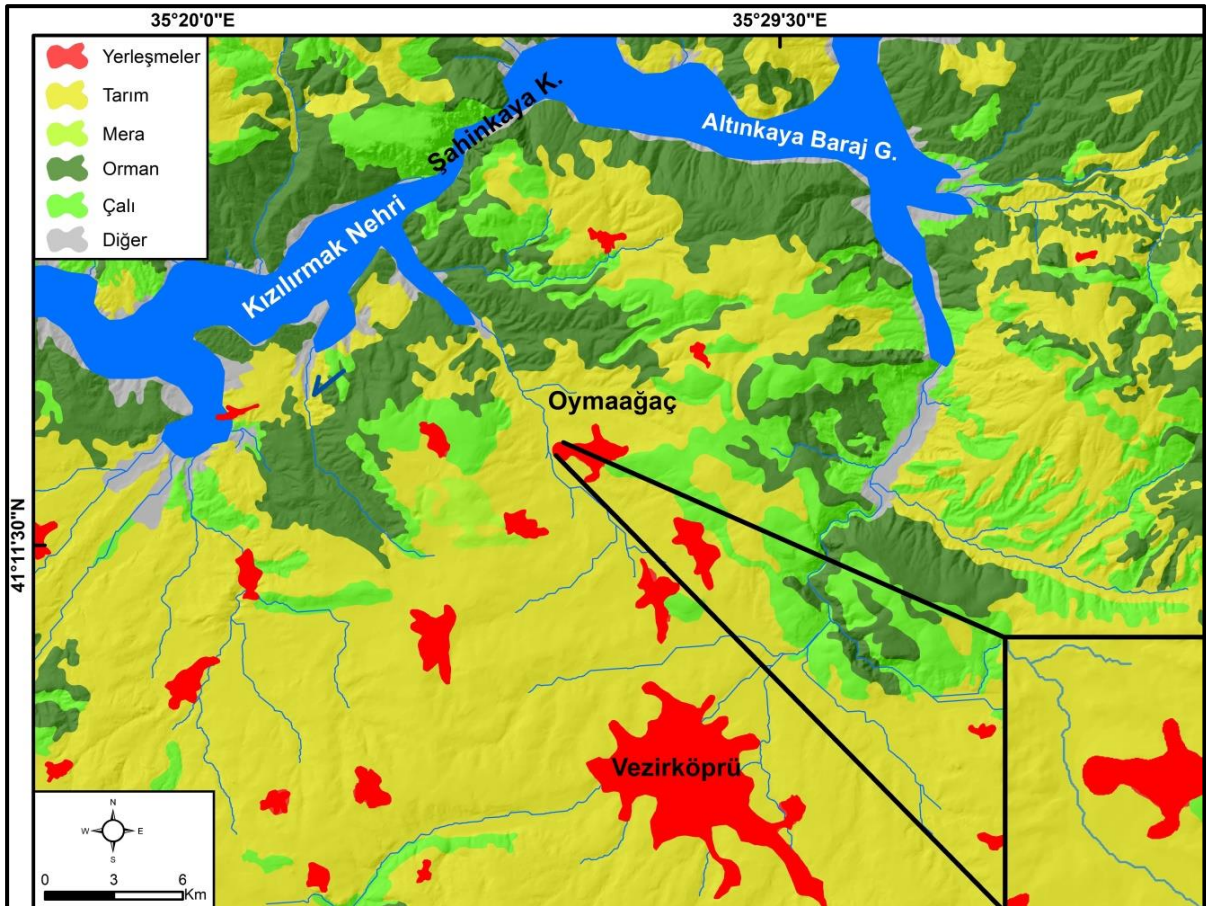
Not: Haritalar T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine göre hazırlanmıştır. *Samsun ili büyük toprak grupları ve arazi kabiliyet kullanım sınıfları verileri.* (2023). T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı.

Haritalarda görüldüğü üzere Oymaağaç Höyük toprak özellikleri ve arazi kabiliyet sınıfları bakımından avantajlı bir konumdadır. Bu durum höyüğün sakinlerine tarım başta olmak üzere günlük hayatta önemli avantajlar sunmuştur. Dolayısıyla bu özelliklerin de höyüğün kuruluş yeri seçiminde etkili olduğunu söylemek mümkündür.

Vezirköprü Yöresi, Holarktik flora âlemi içinde Avrupa-Sibirya Fitocoğrafik Bölgesi'ne dâhil olup, Türkiye'nin bitki bölgeleri ayırımında, iğne ve geniş yapraklı ağaçlardan oluşan karışık ormanların bulunduğu Öksin alt flora bölgesi içindedir (Atalay, 1983; Avcı, 2014). Yöre uzun zamandan beri beşeri faaliyetlere sahne olması nedeniyle doğal bitki örtüsünün önemli kısmını yitirmiştir. Ancak Vezirköprü ovasını çevreleyen Tavşan, Kunduz Dağları ve Oymaağaç Höyük'ün hemen kuzeydoğusundaki Samur Tepe'de hala önemli miktarda ormanlık alan bulunmaktadır (Şekil 14). Bu ormanlar; kocayemiş (*Arbutus Unedo*), karaçam (*Pinus nigra*), meşe (*Quercus*), kızılçam (*Pinus brutia*) gibi ağaç; adaçayı yapraklı laden (*Cistus salviifolius*), boyacı şumağı (*Cotinus coggyria*), akçakesme yapraklı çılırtı (*Fontanesia phillyreoides*), ak asma (*Clematis vitalba*), kurtbağrı (*Ligustrum vulgare*), katran ardıcı (*Juniperus oxycedrus*), defne (*Daphne*), menengiç (*Pistacia terebinthus*), dağ muşmulası (*Coloneaster*) gibi çalı türlerini barındırmaktadır (Şahin, 1997). Antik yerleşmeler açısından ormanlar büyük öneme sahiptir. Avcılık ve toplayıcılık ile besin kaynağı olmalarının yanında, ısınma ve yakacak ihtiyacının karşılanmasında, yapı malzemesi olarak, tarım ve diğer aletlerin yapımında ormanlardan faydalanılmıştır. Geçmişte antropojenik baskının daha az, yöredeki orman varlığının bugünkünden daha fazla olduğu düşünülürse, Oymaağaç Höyüğü'nün konumu itibarıyla orman varlığı bakımından avantajlı olduğu, bu durumun höyüğün kuruluş yeri seçiminde etkili olduğu söylenebilir.

Şekil 14

Oymaağaç Höyüğü ve çevresinde arazi örtüsü

Not: CORINE 2018 ve Google Earth 2022 uydu görüntülerinden faydalanılarak hazırlanmıştır. Copernicus Europe's Eyes on Earth. (2023). 2018 yılı arazi örtüsü verileri. <https://land.copernicus.eu/>

3. Sonuç

Erken dönemlerde yerleşmelerin kuruluş yeri seçiminde savunma, gözetleme, su kaynakları, verimli tarım alanları, ulaşım, yakacak ihtiyacı gibi öncelikler göz önüne alınmıştır (Zeybek, 2016, s. 60). Oymaağaç Höyüğü'nün kuruluş yeri, bu özellikler bakımından değerlendirildiğinde bulunduğu yörede yerleşmeye en uygun lokasyonlardan biri olduğu söylenebilir. Höyüğün kuruluş yeri şartlarıyla ilgili araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar şöyledir:

- Oymaağaç Höyük Kuzey Anadolu Fay Hattı'na 15 km uzaklıkta, tektonik açıdan hareketli bir sahada yer almaktadır. Son yüzyılda büyük depremler görmüş olan bu sahada geçmişte de büyük depremlerin yaşanmış, höyükteki bazı kültür katlarının bu depremlerle yıkılmış olması mümkündür.

- Höyüğün Kızılırmak Vadisindeki kil yataklarına yakın olması ve çevresinde volkanik, kireçli kayaların varlığı, höyük sakinlerine günlük hayatta kullanabilecekleri çanak, çömlek ve tarım aletleri yapma konusunda avantaj sağlamıştır.

- Oymaağaç Höyük ve çevresi jeomorfolojik açıdan değerlendirildiğinde höyüğün, yükselti ve eğimin az olduğu bir alanda yer alması, akarsu vadilerine, kıyı ile iç kesimler arasındaki doğal geçiş güzergâhı olan Şahinkaya Kanyonuna yakınlığı bakımından yerleşimcilere önemli avantajlar sunduğu görülmektedir.

- Antik yerleşmelerde gözetleme, savunma koşullarının elverişliliği önemlidir. Çevresine göre 30 m daha yüksekteki bir tepe üzerine kurulmuş höyük, Kızılırmak Vadisi ve Vezirköprü Ovası'nın bir kısmını görebilen geniş bir görüş açısına sahiptir. Bu durum güvenlik açısından önem arz etmektedir.

- Höyüğün kuruluş yeri çevresindeki yüksek alanlara nazaran daha ılıman iklim koşullarına sahiptir. Bu durum höyüğün sakinlerine günlük yaşam ve tarım ürünü çeşitliliği, hasat süresi gibi konularda önemli avantajlar sunmuştur.

- Oymaağaç Höyük ve çevresi akarsu, yer altı suyu kaynakları bakımından zengindir. Höyüğün kuzeyinden geçen Kızılırmak, yöre için önemli bir su kaynağı olmasının yanında açtığı vadi ile aynı zamanda kıyı ile iç kesimler arasında geçiş güzergâhı olmuştur.

- Höyüğün kuruluş yeri, tarıma elverişli topraklara ve kullanım kabiliyeti yüksek arazilere sahiptir. Höyük sakinlerinin tarımsal imkânları göz önüne alındığında bu durum tarımsal anlamda yerleşimcilere kolaylık sağlamıştır.

- Geçmişte barınma, beslenme ve yakacak ihtiyacının karşılanmasında temel kaynaklardan biri ormanlar olmuştur. Oymaağaç Höyük'ü çevreleyen dağların 650-700 mm'leri aşan yağış değerleriyle gür ormanlara sahip olması, yerleşimcilere avlanma, korunma başta olmak üzere temel ihtiyaçların karşılanmasında büyük kolaylık sağlamıştır.

Bütün bu özellikleriyle Oymaağaç arkeolojik açıdan önemli bir saha olan Neoklaudiopolis yöresinde öne çıkan yerleşme ve yönetim merkezlerinden biri olmuştur. Görüldüğü üzere antik yerleşmelerin kuruluş yeri seçiminde pek çok faktör göz önüne alınmaktadır. Ancak bugün yeni kurulacak yerleşmeler veya büyüyen yerleşmeler için yeni alanlar seçilirken birçok çevresel faktör ve riskler göz ardı edilmekte bu da afetlere zemin hazırlamaktadır. Bu açıdan günümüz insanın geçmişte yaşayanların yerleşim yeri seçiminde gösterdikleri hassasiyeti örnek alması gerekmektedir.

Kaynakça

- 1/25.000 ölçekli jeoloji paftaları. (2023). Maden Tetkik Arama ve Genel Müdürlüğü.
- Alkım, U. B. (1973). İslâhiye ve Samsun bölgesinde 1972 çalışmaları. *Bulleten*, 38(147), 435-438.
- Alkım, U. B. (1974). Tilmen Höyük ve Samsun bölgesi çalışmaları 1971. *Türk Arkeoloji Dergisi*, 2(20), 5-16.

Alkım, U. B. (1975). Tilmen Höyük ve Samsun bölgesi çalışmaları 1972. *Türk Arkeoloji Dergisi*, 2(21), 23-28.

Amasya (Gümüshacıköy, Merzifon, Suluova), Samsun (Vezirköprü, Havza, Kavak) meteoroloji istasyonları rasat verileri. (2023). T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı.

Atalay, A. (1983). *Türkiye vejetasyon coğrafyasına giriş*. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Atalay, İ. (2013). *Doğa bilimleri sözlüğü* (2. baskı). Meta Basım.

Avcı, M. (2014). Türkiye'nin flora bölgeleri ve "Anadolu Diagonali"ne coğrafi bir yaklaşım. *Türk Coğrafya Dergisi*, (28), 225-248.

Bağcı, H. R. & Kılıç, H. (2023). Çıldır Gölü ve havzasında (Ardahan-Kars) iklim-insan ilişkileri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(33), 549-566. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.1209061>

Bekker-Nielsen, T. (2013a). Neapolis-Neoklaudiopolis: A Roman city in northern Anatolia. In *Anatolian Metal VI* (pp. 203-214). Deutsches Bergbau-Museum Bochum.

Bekker-Nielsen, T. (2013b). Neoklaudiopolis (Vezirköprü) üzerine 350 yıllık araştırma. *Orbis Terrarum* (11), 3-31.

Copernicus Europe's Eyes on Earth. (2023). *2018 yılına ait arazi örtüsü verileri*. <https://land.copernicus.eu/>.

Czichon, R. M. & Yılmaz, M. A. (2014). Vezirköprü/Oymaağaç Höyük-Nerik projesi. İçinde H. Kasapoğlu & M. A. Yılmaz (Eds.), *Anadolu'nun zirvesinde Türk arkeolojisinin 40 yılı* (ss. 339-346). Bilgin Kültür Sanat Yayınları.

Czichon, R. M. (2008). Oymaağaç-Vezirköprü yüzey araştırması 2006. İçinde F. Bayram, A. Özme & B. Koral (Eds.), *25. Araştırma sonuçları toplantısı-1* (ss. 187-196). Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Czichon, R. M., Flender, M., Klinger, J. Von Seckendorff & V. Kürschner, H. (2006). Interdisziplinäre geländebegehung im gebiet von Oymaağaç-Vezirköprü/Provinz Samsun. *Mitteilungen der Deutschen Orient-Gesellschaft*, (138), 157-197.

Czichon, R. M., Yılmaz, M. A. & Kalkan, E. (2022). Vezirköprü Ovası'nın anahtar yerleşimi: Oymaağaç Höyük/Nerik. İçinde İ. Tellioglu (Ed.), *Tarih boyunca Vezirköprü* (ss. 11-23). Serender Yayınevi.

Demircan, M., Türkoğlu, N. & Çiçek, İ. (2014). Mevsimlik sıcaklık normallerinin (1971-2000) coğrafi bilgi sistemleri ile yüksek çözünürlüklü veri setinin üretilmesi. İçinde E. Yılmaz (Ed.), *TUCAUM VIII. coğrafya sempozyumu bildirileri* (ss. 211-220). Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi.

Dengate, J. A. (1978). A site survey along the south shore of the Black Sea. In H. Kaba, G. K. Şahin, B. M. Akarsu & O. Bozoğlan (Eds.), In *Proceedings of the Xth international congress of classical archaeology* (pp. 245-58). Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Doğanay, H. (1993). *Coğrafyada metodoloji*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Forlanini, M. (1977). L'anatolica nord-occidentale nell'impero eteo. *SMEA*, (18), 197-224.

Gül, S. (2015). *Vezirköprü yöresinin kültür turizmi* (Tez No. 425479) [Doktora tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Harita Genel Müdürlüğü. (2023). *1/25.000, 1/100.000 ölçekli topoğrafya haritaları*. <https://www.harita.gov.tr/>

Kattel, D. B., Yao, T., Yang, K., Tian, L., Yang, G. & Joswiak, D. (2013). Temperature lapse rate in complex mountain terrain on the southern slope of the central Himalayas. *Theoretical and Applied Climatology*, (113), 671-682.

Macqueen, J. G. (1980). Nerik and its Weather-God Anat. *Special Number in Honour of the Seventieth Birthday of Professor O. R. Gurney*, (30) 179-187.

Minder, J. R., Mote, P. W. & Lundquist, J. D. (2010). Surface temperature lapse rates over complex terrain: Lessons from the Cascade Mountains. *Journal of Geophysical Research: Atmospheres*, 115(D14), 1-13. <https://doi.org/10.1029/2009JD013493>

Özcan, E. (2006). Sel olayı ve Türkiye, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 35-50.

Poulsen, C. J., Ehlers, T. A. & Insel, N. (2010). Onset of convective rainfall during gradual late Miocene rise of the central Andes. *Science*, 328(5977), 490-493. <https://www.science.org/doi/10.1126/science.1185078>

Samsun ili büyük toprak grupları ve arazi kabiliyet kullanım sınıfları verileri. (2023). T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı.

Sunkar, M. & Avcı, V. (2021). Murat Höyük'ün jeoarkeolojik özellikleri (Bingöl/Solhan). İçinde A. Özdemir, Z. Kılınç, & E. Demir (Eds.), *Erken Tunç Çağı'nda Murat Höyük* (ss. 15-26), Ege Yayınları.

Şahin, K. (1997). *Vezirköprü ve yakın çevresinin uygulamalı fiziki coğrafya araştırmaları* (Tez No. 61599) [Doktora tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Temür A. & Yiğitpaşa, D. (2020a). Neoklaudiopolis Antik Kenti ve territoryumu 2018 yüzey araştırması ve envanter çalışmaları, *History Studies*, 12(2), 619-654.

Temür A. & Yiğitpaşa, D. (2020b). Neoklaudiopolis Antik Kenti ve territoryumu 2019 yüzey araştırması ve envanter çalışmaları, *History Studies*, 12(6), 2865-2894.

Temür, A., Yiğitpaşa, D., Kıvrak, B., Özbilgin, Ö. & Sarıgül, M. (2022). Neoklaudiopolis Antik Kenti ve territoryumu 2019 yılı yüzey araştırması, *2019-2020 Yılı Yüzey Araştırmaları*, (1), 145-165.

Torun, S. & Temür A. (2021). Vezirköprü'de (Neoklaudiopolis) Antik Çağ'dan günümüze pres denge ve soku taşları. İçinde İ. Akkaş & M. Karakoç (Eds.), *Anadolu'da etnoarkeoloji araştırmaları (Prehistorik dönemlerden günümüze kadar* (ss. 506-525). Doruk Yayıncılık.

Tunçdilek, N. (1986). *Türkiye'de yerleşmenin evrimi*, İstanbul Üniversitesi Yayınları.

Uğuz, M. F. & Sevin, M. (2009). *Türkiye jeoloji haritaları (1:100.000 Ölçekli)*, Sinop-F34 paftası. Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü.

Yılmaz, A. & Gül, S., (2015), Vezirköprü'de (Samsun) tarihsel koruma ve halkın koruma çalışmalarına yaklaşımı, *Studies of the Ottoman Domain*, 5(8), 151-178.

Yılmaz, M. Ali (2015). *Vezirköprü Oymaağaç Höyük Demir Çağı seramikleri.* (Tez No. 429651) [Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Zeybek, H. İ. (2009). 2-3 Mart 2005 Turhal sel afeti ve sonuçları. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(21), 233-248.

Zeybek, H. İ. (2016). Ordu Köyü'nün doğal ortam özellikleri, İçinde C. Yılmaz (ed.), *Samsun-Çarşamba'da Beylik Merkezli Ordu Köyü*, (ss.57-79). Erol Ofset.